

УДК 657.6:658.5:338.47

Шевченко Є.Д.,
*аспірант фак-ту податкової справи, обліку та аудиту,
I курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Державний податковий університет,
Науковий керівник – Краєвський В. М. – д. е. н.,
декан фак-ту податкової справи, обліку та аудиту*

КОНСАЛТИНГОВІ ПІДХОДИ ДО ОБЛІКУ ЕКОЛОГІЧНИХ ВИТРАТ У ЛОГІСТИЧНИХ ЛАНЦЮГАХ В УМОВАХ GCSM

Сучасні глобалізаційні процеси, посилення регуляторного контролю та зростаючі вимоги зацікавлених сторін щодо екологічної відповідальності бізнесу актуалізують необхідність удосконалення облікових систем підприємств у напрямку інтеграції екологічних витрат. В умовах парадигми Green and Circular Supply Chain Management (GCSM) управлінські рішення щодо оптимізації логістичних витрат неможливо розглядати без урахування екологічної складової, що вимагає відповідного коригування методологічного апарату бухгалтерського обліку та аналітичного забезпечення.

Консалтинг у сфері обліку екологічних витрат виступає критично важливим інструментом адаптації підприємств до сучасних викликів, оскільки саме експертне супроводження впровадження інноваційних методик і цифрових технологій дозволяє забезпечити не лише відповідність нормативним вимогам, а й досягнення стратегічних конкурентних переваг.

У контексті логістичних процесів екологічні витрати формуються внаслідок різноманітних факторів, включаючи вплив діяльності підприємств на навколишнє середовище, споживання природних ресурсів, утворення викидів парникових газів та інших забруднюючих речовин, утилізацію відходів, використання екологічно безпечних пакувальних матеріалів тощо.

З позицій бухгалтерського та управлінського обліку екологічні витрати можуть бути класифіковані на [1, с. 82]:

- **прямі екологічні витрати** – витрати, безпосередньо пов'язані з природоохоронними заходами (очищення викидів, екологічний моніторинг, утилізація відходів);

- **непрямі екологічні витрати** – витрати, які виникають унаслідок адаптації логістичних процесів до екологічних стандартів (наприклад, перехід на екологічно чисті види транспорту);

- **потенційні екологічні витрати** – фінансові втрати, пов'язані з ризиками екологічних штрафів, судових позовів, репутаційних втрат через недотримання екологічних норм.

В умовах зростаючих вимог до екологічної звітності та сталого розвитку підприємства все частіше звертаються до консалтингових компаній для оптимізації процесів обліку та управління екологічними витратами. Основними напрямками консалтингового супроводження виступають [2]:

- 1) аналіз та діагностика облікової системи підприємства на відповідність вимогам міжнародних екологічних стандартів (GRI, ISO 14000, EU Taxonomy);
- 2) розробка рекомендацій щодо вдосконалення методології обліку екологічних витрат відповідно до сучасних підходів GCSM;
- 3) аутсорсинг облікових функцій як ефективний механізм зниження адміністративного навантаження та підвищення прозорості звітності;
- 4) автоматизація процесів збору та аналізу екологічних даних з використанням спеціалізованих програмних рішень.

Тож, консалтинг забезпечує трансформацію облікової системи у напрямку сталого розвитку, підвищення точності фінансово-аналітичних даних та ефективності управління логістичними витратами.

У світовій практиці консалтингові компанії активно впроваджують комплексні рішення для управління екологічними витратами у логістичних системах. Провідні транснаціональні корпорації застосовують еколого-орієнтовані моделі обліку та звітності, що базуються на принципах ESG (Environmental, Social, and Governance) та концепції «Zero Waste» [3].

В Україні інтеграція екологічних підходів у систему бухгалтерського обліку знаходиться на етапі становлення. Основними викликами виступають: по-перше, відсутність єдиних національних стандартів екологічного обліку; по-друге, недостатня цифровізація, що ускладнює впровадження сучасних інструментів аналізу екологічних витрат; по-третє, обмежена експертиза у сфері екологічного консалтингу та потреба у розширенні професійної підготовки фахівців.

Таким чином, консалтинговий супровід обліку екологічних витрат у логістичних ланцюгах є ключовим елементом стратегії сталого розвитку підприємств в умовах GCSM. Оптимізація цих процесів вимагає системного підходу, що поєднує методологічні удосконалення, цифрові рішення та експертний супровід. Для підвищення ефективності обліку та управління екологічними витратами доцільно активно залучати консалтингові компанії до трансформації облікової системи; використовувати передові цифрові технології для моніторингу та аналізу екологічних показників; адаптувати міжнародний досвід у сфері GCSM відповідно до національних реалій. Впровадження цих заходів дозволить українським підприємствам не лише підвищити економічну ефективність логістики, а й сприяти реалізації глобальних екологічних ініціатив.

Список використаних джерел

1. Богдан С. В. *Екологічно орієнтований облік в системі управління економічною безпекою аграрного бізнесу / дис. докт. філософії: спеціальність 071 Облік і оподаткування. Державний податковий університет, Ірпінь, 2025. 300 с.*
2. Гуріна Н. В., Гурін Д. П. *Бухгалтерський аутсорсинг: сутність, переваги, недоліки та особливості запровадження. Галицький економічний вісник. 2024. № 86 (1). С. 55–61.*
3. Краєвський В. М., Шевченко Є. Д. *Концепт-менеджмент логістичних витрат в інтегрованих ланцюгах постачань. Галицький економічний вісник. 2025. № 1 (92). С. 123–132*